

ระบบการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่
ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO
The Internal Control System of the Phrae Vocational
College according to COSO's Internal Control framework

สมาพร คิตศรี*

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระบบการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO อันได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบถึงระดับการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย บุคลากรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ จำนวน 137 คน โดยแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ

จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมระบบการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO มีการปฏิบัติงานการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากที่สุด และการปฏิบัติงานด้านการควบคุมภายในของฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการ มีความสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบแสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ มีการกำหนดนโยบายและวางแผนการปฏิบัติงานภายในหน่วยงานที่มีคุณภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บุคลากรในหน่วยงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและมีความเข้าใจในกฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติและข้อบังคับของหน่วยงาน และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายใน

* บทความจากการค้นคว้าอิสระ ในหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชีการเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยพายัพ, Email: chayanin0414@gmail.com.

ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ควรมีการพัฒนากระบวนการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ควรมีการจัดอบรมหลักการแนวคิดในการควบคุมภายในให้แก่บุคลากรทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการภายในหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ มีนโยบายให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการในระดับชั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง และมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในหลาย ๆ ช่องทาง เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้บุคลากรได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการควบคุมภายใน

คำสำคัญ : ระบบการควบคุมภายใน

Abstract

The purpose of this independent study was to study the internal control system of the Phrae Vocational College according to COSO's internal control framework, which included the components as follows: the control environment, risk assessment, control activities, information and communication, and monitoring in order to know the degree of the internal control of the Phrae Vocational College. The population used in the study included one hundred and thirty seven staffs of the Phrae Vocational College, which was divided into two groups, namely the administrative group and the operative group. The questionnaires were used as the tool in the study and the percentage was used as statistics for data analysis.

This study found that in overall view, the degree of the internal control system of the Phrae Vocational College according to COSO's the internal control framework was in the greatest level and the operation of both administrative and operative staffs was congruently performed in every related component of the internal control system according to the COSO

framework. This demonstrated that the Phrae Vocational College determined the qualitative policy and in-house operation planning. The college had the effective and efficient management system. The staffs in the organization had competence for their job performance and well understood in regulations and rules, as well as disciplines of the organization.

In order to enhance the efficiency and effectiveness of the Phrae Vocational College's internal control system, this study suggests that the continuous improvement should be made upon the internal control procedure so as to make it corresponded with the ever-changing situation. In addition, the training course on the concept and framework of the internal control system should be provided for both administrative and operative staffs in the organization. Also, the college should have a policy for the administrators and the operators at every level to take part in keep doing the internal control activities. In order to stimulate the staffs to realize in the importance of the internal control system, the information of internal control system should be communicated to staffs in the organization in many channels.

Key Words: The internal control system.

1. บทนำ

จากปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกที่ผ่านมา มีเหตุการณ์สำคัญหลาย เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อตลาดเงินตลาดทุนของโลกอย่างกว้างขวาง ล้วนแล้วแต่เป็นผล มาจากการไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่ดีทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีของบริษัทเอน รอนซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจพลังงานยักษ์ใหญ่ของโลกหรือวิกฤตการณ์แบงก์ส์ ไควา ธนาคารสองธนาคารที่มีประวัติการดำเนินงานยาวนานกว่า 200 ปี ส่งผลให้กิจการต้องล่ม

สลายหายไปจากวงจรธุรกิจซึ่งมีสาเหตุที่สำคัญอันเนื่องมาจากระบบการควบคุมภายใน (ศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2548: 1) การควบคุมภายในเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานขององค์กรมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และรัฐวิสาหกิจต่างให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายในมากขึ้น การขาดการควบคุมภายในที่ดี ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรได้ การควบคุมภายในเป็นเครื่องมือด้านการจัดการประเภทหนึ่งที่ถูกนำมาช่วยให้การบริหารจัดการและเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการกำกับดูแลการปฏิบัติงานต่างๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยป้องกันและรักษาสินทรัพย์ของหน่วยงานทำให้การใช้ทรัพยากรของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หากหน่วยงานมีระบบการควบคุมภายในไม่เหมาะสม ขาดระบบการจัดการที่ดีหรือไม่มีการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) ทำให้มีโอกาที่จะเกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินงานในหน่วยงานมากขึ้น ดังนั้นการควบคุมภายในจึงมีบทบาทสำคัญต่อหน่วยงานหรือองค์กร เพราะการควบคุมภายในที่ดีจะช่วยก่อให้เกิดความมั่นใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน นโยบายกฎเกณฑ์ข้อบังคับและคำสั่งต่างๆของหน่วยงาน (กรมบัญชีกลาง, 2547)

จากนโยบายปฏิรูประบบบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐในปี 2544 โดยกรมบัญชีกลางได้มีการปรับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานภาครัฐเป็นการบริหารที่มุ่งเน้นผลงาน ผลลัพธ์ โดยให้ความสำคัญกับผลผลิต ผลลัพธ์และความคุ้มค่าในการใช้จ่าย กระจายความรับผิดชอบและการโอนอำนาจการควบคุมของหน่วยงานกลางให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อให้เกิดความอิสระ คล่องตัวสามารถจัดระบบบริหารภายในเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ซึ่งกระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ ดูแลรับผิดชอบกำกับดูแลกำหนดระบบบริหารการเงินการบัญชีและทำรายงานการเงินของแผ่นดินแก่รัฐสภา ได้มีแผนการปฏิรูประบบบัญชีภาครัฐโดยมีเป้าหมายเปลี่ยนหลักบัญชีของหน่วยงานภาครัฐจากเกณฑ์เงินสด (Cash Basis) เป็นเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการตรวจสอบภายใน ระบบการรายงานทางการเงินที่โปร่งใสและสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการประเมินผลการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การปฏิบัติงานมีความโปร่งใสและป้องกันการ

ทุจริตมิชอบในระบบราชการ การรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีต่อคณะรัฐมนตรีเป็นไปอย่างถูกต้อง ทันเวลา ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ซึ่งได้กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานรายงานความคืบหน้าในการจัดวางระบบการควบคุมภายในต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้กำกับดูแล และคณะกรรมการการตรวจสอบการควบคุมภายในอย่างน้อย ปีละหนึ่งครั้ง เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและแนวทางการประเมินระบบการควบคุมภายใน (กรมบัญชีกลาง, 2547)

วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งที่มีระบบการบริหารจัดการตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของภาครัฐ ที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ที่กล่าวถึงแนวทางการจัดระบบการควบคุมภายในให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานภาครัฐ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระบบการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการป้องกันความเสี่ยง ข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นและเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงระบบการควบคุมภายในให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO

3. ขอบเขตของการศึกษา

3.1 ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาระบบการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดของการควบคุมภายในของ COSO ซึ่งมีองค์ประกอบการควบคุมภายใน 5 องค์ประกอบ คือสภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) การประเมิน

ความเสี่ยง (Risk Assessment) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) การติดตามและการประเมินผล (Monitoring)

3.2 ขอบเขตประชากร

ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ จำนวน 137 ราย โดยแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ฝ่ายบริหารจำนวน 41 ราย และฝ่ายปฏิบัติการจำนวน 96 ราย (วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่, 2556)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ จำนวน 137 ราย (วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่, 2556) โดยแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ คือ ฝ่ายบริหารจำนวน 41 ราย ฝ่ายปฏิบัติการ จำนวน 96 ราย

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลระบบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด ที่กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบและตอบคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด ดังนี้ชุดที่ 1 แบบสอบถามใช้สำหรับฝ่ายบริหารของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการบริหารวิทยาลัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ของผู้ตอบแบบสอบถาม ชุดที่ 2 แบบสอบถามใช้สำหรับฝ่ายปฏิบัติการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ

ด้านการปฏิบัติงานต่างๆ ภายในวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 59 ข้อ โดยใช้แนวคำถามตามองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบตามแนวคิดด้านการควบคุมภายในของ COSO (จันทนา สาขากร, และคณะ 2554) สามารถแยกตามองค์ประกอบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมการควบคุม	20	ข้อ
องค์ประกอบที่ 2 การประเมินความเสี่ยง	12	ข้อ
องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการควบคุม	16	ข้อ
องค์ประกอบที่ 4 สารสนเทศและการสื่อสาร	6	ข้อ
องค์ประกอบที่ 3 การติดตามและประเมินผล	5	ข้อ

ลักษณะของคำถามในแบบสอบถามปลายปิดเป็นคำถามชนิดกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ 2 คำตอบ (Simple Category Scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงข้อเดียว ได้แก่

มี/ใช่	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานการควบคุมภายใน
ไม่มี/ไม่ใช่	หมายถึง	ไม่มีการปฏิบัติงานการควบคุมภายใน

4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยการศึกษาระบบการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ข้อมูลที่นำมาศึกษาได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังนี้

4.3.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามให้ผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 137 ราย แนวคำถามที่ใช้สอบถาม เป็นแนวทางการปฏิบัติการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ทั้ง 5 ด้าน คือ

สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสารและการติดตามและประเมินผล

4.3.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้มาจากคู่มือแนวปฏิบัติระบบการควบคุมภายในส่วนราชการ สำนักบัญชีและตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังและเอกสารการปฏิบัติงานด้านการควบคุมภายในของสถานศึกษา วิทยานิพนธ์ ข้อมูลในอินเทอร์เน็ตและผลวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ในแบบสอบถาม จะนำมาวิเคราะห์และแปลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ มีการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้โดยนำเสนอเป็นค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้ในการแปลผลเมื่อให้คะแนนจากแบบสอบถามแล้ว จึงทำการรวบรวมคะแนนโดยเอาคะแนนรวมข้อคำถามที่ตอบ มี/ใช่ ของเฉพาะหัวข้อนั้น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์และจริยธรรม ความรู้ ทักษะและความสามารถ เป็นต้น แล้วหารด้วยจำนวนข้อคำถามทั้งหมดในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สูตรในการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) จากนั้นนำค่าร้อยละที่ได้มาเทียบหาระดับการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามความหมายของเกณฑ์เฉลี่ย โดยคิดจากคะแนนรวมในแต่ละด้านองค์ประกอบ ของการควบคุมภายใน โดยสามารถแปลความหมายช่วงคะแนน เทียบกับเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร (มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2555) ดังนี้

90% - 100%	หมายถึงมีระบบการควบคุมภายใน ระดับมากที่สุด
80% - 89.99%	หมายถึงมีระบบการควบคุมภายใน ระดับมาก
70% - 79.99%	หมายถึงมีระบบการควบคุมภายใน ระดับปานกลาง
60% - 69.99%	หมายถึงมีระบบการควบคุมภายใน ระดับน้อย
0% - 59.99%	หมายถึงมีระบบการควบคุมภายใน ระดับควรปรับปรุง

5. ผลการวิจัย

การศึกษาระบบการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชากรทั้งหมดในวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ จำนวน 137 ราย แล้วนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 – 50 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการจากผลการศึกษาวิจัยการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ทั้ง 5 องค์ประกอบในแต่ละฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายปฏิบัติการพบว่า ในทุกองค์ประกอบของการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO มีระดับการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ องค์ประกอบที่มีค่าร้อยละของการประเมินสูงสุด คือองค์ประกอบที่ 5 การติดตามและประเมินผล มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ร้อยละ 96.62 ในประเด็นการประเมินผลการทำงานในหน่วยงานและประเด็นการติดตามผลการดำเนินงาน รองลงมาคือองค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการควบคุม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 94.14 ในประเด็นการกำหนดนโยบายและแผนงานมีปฏิบัติงานที่ชัดเจน ประเด็นการแบ่งแยกหน้าที่ ประเด็นการจัดทำหลักฐานเอกสาร ประเด็นดัชนีวัดผลการดำเนินงาน ประเด็นการประมวลผลข้อมูล และประเด็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระหรือการตรวจสอบภายใน ส่วนประเด็นการควบคุมทางกายภาพ และประเด็นการสอบทานโดยผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบที่ 4 สารสนเทศและการสื่อสาร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 93.24 ในประเด็นการสื่อสาร และประเด็นข้อมูลสารสนเทศองค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 93.06 ในประเด็นการวิเคราะห์ความเสี่ยง ประเด็นการกำหนดวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรม ประเด็นการบริหารความเสี่ยง และ

ประเด็นการกำหนดวัตถุประสงค์ระดับองค์กร ส่วนประเด็นการระบุปัจจัยเสี่ยงอยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมของการควบคุม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 86.98 ในประเด็น โครงสร้างการจัดองค์กร ประเด็นความซื่อสัตย์และจริยธรรม ประเด็นความรู้ทักษะและความสามารถของบุคลากร ส่วนประเด็นการมอบอำนาจและความรับผิดชอบ ประเด็นปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหารมีการปฏิบัติงาน ประเด็นนโยบายและวิธีบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และประเด็นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาวิจัยการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO ทั้ง 5 องค์ประกอบของฝ่ายปฏิบัติการ พบว่า มีการปฏิบัติงานการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ ยกเว้นองค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่อยู่ในระดับมาก

ฝ่ายบริหารพบว่า ในทุกองค์ประกอบของการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO มีระดับการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ องค์ประกอบที่มีค่าร้อยละของการประเมินสูงสุด คือองค์ประกอบที่ 4 สารสนเทศและการสื่อสาร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 99.19 ในประเด็นข้อมูลสารสนเทศ และประเด็นการสื่อสาร รองลงมาคือองค์ประกอบที่ 5 การติดตามและประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 98.99 ในประเด็นการติดตามผลการดำเนินงาน และประเด็นการประเมินผลการทำงานในหน่วยงาน องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการควบคุม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 97.10 ในประเด็นการควบคุมทางกายภาพ ประเด็นการแบ่งแยกหน้าที่ ประเด็นการกำหนดนโยบายและแผนงาน ประเด็นการสอบทานโดยผู้บริหาร ประเด็นการจัดทำหลักฐานเอกสาร ประเด็นดัชนีวัดผลการดำเนินงาน ประเด็นการประมวลผลข้อมูล และประเด็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการหรือการตรวจสอบภายใน องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 96.75 ในประเด็นการกำหนดวัตถุประสงค์ระดับองค์กร ประเด็นการกำหนดวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรม ประเด็นการวิเคราะห์ความเสี่ยง ประเด็นการบริหารความเสี่ยง และประเด็นการระบุปัจจัยเสี่ยง และองค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมของการควบคุม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 93.83 ในประเด็นความซื่อสัตย์และจริยธรรม ประเด็น

โครงสร้างการจัดองค์กร ประเด็นการมอบอำนาจความรับผิดชอบ ประเด็นนโยบายและวิธีบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นความรู้ทักษะและความสามารถของบุคลากร ส่วนประเด็นปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร และประเด็นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาวิจัยการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO ทั้ง 5 องค์ประกอบของฝ่ายบริหาร พบว่ามีการปฏิบัติงานการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 องค์ประกอบ

สรุปผลการศึกษาวิจัยการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO ทั้ง 5 องค์ประกอบของทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการ พบว่า มีการปฏิบัติงานการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาวิจัยจำนวนและค่าร้อยละการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO

องค์ประกอบ	หัวข้อ	ฝ่ายปฏิบัติการ ค่าร้อยละ	ฝ่ายบริหาร ค่าร้อยละ	วิทยาลัย ค่าร้อยละ
1	สภาพแวดล้อมของการควบคุม	86.98	93.83	90.41
2	การประเมินความเสี่ยง	93.06	96.75	94.91
3	กิจกรรมการควบคุม	94.14	97.10	95.62
4	สารสนเทศและการสื่อสาร	93.24	99.19	96.22
5	การติดตามและประเมินผล	96.62	98.99	97.81

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่มีการปฏิบัติงานด้านการควบคุมภายในตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด และการ

ปฏิบัติงานด้านการควบคุมภายในของฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการ มีความสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบ แสดงให้เห็นว่าวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่มีการกำหนดนโยบายและวางแผนการปฏิบัติงานภายในหน่วยงานที่มีคุณภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บุคลากรในหน่วยงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและมีความเข้าใจในกฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติและข้อบังคับของหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลี ชูเอี่ยม (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินระบบการควบคุมภายในทางการบัญชีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทองซึ่งผลการประเมินระบบการควบคุมภายในทางบัญชีโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับดีโดยด้านที่มีระดับผลเฉลี่ยมากที่สุดคือ งานบัญชีมีแนวทางปฏิบัติงานที่ตรงลงมาคือ ด้านแผนการจัดแบ่งส่วนงาน ระบบการควบคุมทางบัญชีที่ดี และเจ้าหน้าที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับความรับผิดชอบตามลำดับ

7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาระบบการควบคุมภายในของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ตามแนวคิดด้านการควบคุมภายในของ COSO

7.1 ควรมีการพัฒนาระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยมีการจัดอบรมหลักการแนวคิดในการควบคุมภายในให้แก่บุคลากรทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการภายในหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การควบคุมภายในของหน่วยงานมีประสิทธิภาพตรงตามมาตรฐานของหลักการควบคุมภายในของหน่วยงานภาครัฐ

7.2 ควรมีนโยบายให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการในทุกระดับชั้นเข้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง และกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

7.3 ประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการควบคุมภายใน รวมทั้งการแจ้งเวียนระเบียบต่าง ๆ ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินให้รับทราบ ควรมีการเผยแพร่ในหลายช่องทาง เช่น ผ่านเว็บไซต์ของวิทยาลัยฯ ระบบเอกสาร ให้บุคลากรได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการควบคุมภายใน

บรรณานุกรม

- กรมบัญชีกลาง. (2547). การตรวจสอบภายในภาคราชการ เรื่องแนวปฏิบัติการประเมินผลระบบการควบคุมภายใน. กรุงเทพฯ: กรมบัญชีกลาง กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน.
- จันทนา สาขากร,นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะและศิลปิน ศรีจันเพชร. (2554). การตรวจสอบและการควบคุมภายใน. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส.
- มาลี ชูเอี่ยม. (2554). “การประเมินระบบการควบคุมภายในทางการบัญชีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง”. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (2555). คู่มือประเมินผลการปฏิบัติราชการ. จันทบุรี: วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่. (2556). คู่มือนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ประจำปีการศึกษา 2556.แพร่: พิษัยการพิมพ์.

